

تاریخ دریافت مقاله: ۹۰/۲/۱۹
 تاریخ پذیرش نهایی: ۹۰/۳/۲۱

فیروز مهجور^۱، زهرا علی‌نژاد اسبویی^۲

بررسی نمونه‌ای از پارچه‌های دوره ایلخانی موجود در موزه مقدم دانشگاه تهران^۳

چکیده

در این مقاله، به بررسی نمونه‌ای از پارچه‌های موزه‌ای ایران (موزه مقدم دانشگاه تهران)، با روش‌های آزمایشگاهی و تطبیقی، پرداخته شده است. هدف اصلی این پژوهش عبارت است از مطالعه، بررسی و شناخت نقش‌مایه‌ها، تکنیک بافت و شناسایی نوع رنگینه‌های به کار رفته در الیاف پارچه‌ها، با استفاده از روش‌های آزمایشگاهی (طیف‌سنجی انعکاسی مادون قرمز FTIR). به علاوه، مطالعات تطبیقی بر روی نمونه‌های مشابه به منظور تعیین قدمت احتمالی اثر نیز صورت گرفته است. مطالعات حاکی از آن‌اند که بافت این پارچه به صورت مرکب دوروست و الیاف آن از ابریشم بدون تاب است که احتمالاً برای استحکام بخشی آن آهار به کار رفته است. همچنین نتایج حاصل از بررسی‌های به عمل آمده بر روی تکنیک بافت و نیز تحلیل تطبیقی نقش‌مایه‌ها که مشتمل است بر ابرهای چینی و گاوهایی که قرینه روبه‌روی هم قرار گرفته‌اند، مشخص می‌سازد که می‌توان اثر اشاره شده را منسوب به سده هشتم هجری قمری و دوره ایلخانی برشمرد. این نتیجه‌گیری با توجه به فقدان پارچه‌های ایرانی منسوب به دوره ایلخانی که دارای هویتی قطعی باشند، اهمیت و ارزش مطالعه و بررسی دقیق پارچه حاضر را مضاعف می‌سازد.

کلیدواژه‌ها: هنر ایران، هنر دوره اسلامی، صنعت نساجی، پارچه، دوره ایلخانی، موزه مقدم.

۱. استادیارگروه باستان‌شناسی، دانشگاه تهران، استان تهران، شهر تهران (نویسنده مسئول)

E-mail: Fmahjour@ut.ac.ir

۲. کارشناس ارشد باستان‌شناسی، دانشگاه تهران، استان تهران، تهران

E-mail: Alinezhadz@yahoo.com

۳. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد زهرا علی‌نژاد اسبویی در رشته باستان‌شناسی دانشگاه تهران با عنوان «منسوجات سده چهارم تا هشتم هجری قمری؛ مورد مطالعاتی منسوجات موزه مقدم دانشگاه تهران»، به راهنمایی دکتر هاید لاله و مشاوره دکتر فیروز مهجور است.